

УДК 378.147:37.091.313:61

В.П. Труфанова

РОЛЬ ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ЛІКАРЯ ЗА ФАХОМ "ДИТЯЧА СТОМАТОЛОГІЯ"

Вищий державний навчальний заклад України «Українська медична стоматологічна академія»

Національний освітній глосарій вищої освіти визначає компетентність як «динамічну комбінацію знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти» [1]. Компетентність -це набуті реалізаційні здібності особи до ефективної діяльності.

Формування професійної компетенції лікаря-стоматолога за фахом «Дитяча стоматологія» відбувається, головним чином, під час навчання на циклі спеціалізації. Мета спеціалізації - підготовка лікарів відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики лікаря-спеціаліста за спеціальністю «Дитяча стоматологія». Важливою ланкою в підготовці лікаря-спеціаліста є активізація навчання, формування позитивної мотивації.

Мотивація (за визначенням словника із соціології) – це сукупність зовнішніх і внутрішніх факторів, які спонукають суб'єкта до активності, пов'язаної із задоволенням особистих потреб.

Мотивація лікарів-курсантів до активної пізнавальної діяльності тісно пов'язана з наявністю умов для реалізації особистості як професіонала. Важливим є найперше спілкування з лікарями, які здобувають спеціальність, для їх ознайомлення з перспективами майбутньої професійної діяльності, що знімає напруження, сприяє формуванню позитивної мотивації для прояву активності у вивченні матеріалу та опануванні практичних навичок.

Потреба в професійних досягненнях – потужний чинник, який підвищує мотивацію навчальної діяльності. Тому посилення інтересу до дисципліни, яка вивчається, є основним питанням організації навчання. Процес навчання побудований послідовно, з динамічним переходом від однієї форми до іншої. На різних етапах упроваджуються нові інформаційні технології та технічні засоби.

Лікарі-курсанти активніше спілкуються з викладачем під час навчання з метою поповнення своїх знань та розширення обсягу практичних навичок, ніж студенти. Цьому сприяють кілька факторів: побудова навчальних планів і розкладів занять за принципом циклів, коли вивчається без перерви цілий розділ, і обмежена кількість осіб у навчальній групі (не більше 5), і саме вища зацікавленість лікарів, які мають чітке уяв-

лення про своє працевлаштування, в навчанні. Це, безумовно, накладає на викладача підвищену відповідальність, змушує його постійно працювати над особистим удосконаленням.

Особливе значення при цьому має практичне заняття. У навчальному плані практичним заняттям зазвичай відводиться близько 60% часу, виділеного на вивчення дисципліни.

Однак залежно від дидактичних можливостей і цілей місце практичних занять у процесі навчання має розглядатися тільки в поєднанні з іншими формами навчального процесу: лекцією, семінаром та ін.

Досягнення високої ефективності заняття потребує чіткої, логічно і дидактично обґрунтованої його організації, що передбачає виділення таких елементів:

- а) формулювання загальної та конкретної мети вивчення теми;
- б) складання завдання для самопідготовки до практичного заняття;
- в) визначення плану вивчення теми (заняття) з формулюванням основних навчальних питань і розподілом навчального часу;
- г) виявлення вихідного рівня знань і визначення напрямів його корекції;
- д) перелік навчально-наочних приладь та інших засобів, необхідних для забезпечення заняття;
- ж) проведення підсумкового контролю, корекції недоліків засвоєння;
- з) перелік літературних джерел, рекомендованих для засвоєння, та ін.

Однією з особливостей практичного заняття для лікарів-курсантів є використання такої навчальної форми, як клінічний розгляд хворого. Предметом клінічного розгляду на кафедрі стають найскладніші випадки в діагностиці, помилки й ускладнення, які виникли під час і після лікування, традиційні та нові методи діагностики і лікування.

Обстежує хворого лікар-курсант за консультативної підтримки викладача. До обговорення всіх етапів діагностичного і лікувального процесів залучаються лікарі всієї групи. Викладач підкреслює особливості конкретного випадку, що спрямовує розумову діяльність лікарів на додаткове вивчення літератури з обговорюваного питання. Таким чином, участь у клінічному розгляді хворого, що побудований у вигляді активного спілкування всіх членів групи, підсилює мотивацію до самостійного пошуку нових джерел інформації, орієнтує на досягнення позитивних ре-

зультатів. Клінічний розгляд стоматологічного хворого сприяє підвищенню зацікавленості у вивченні окремих розділів [2].

Практичні заняття в підготовці лікарів-стоматологів на циклі вторинної спеціалізації мають свої особливості.

По-перше, кожен лікар мусить мати своє особисте робоче місце, обладнання якого відповідає сучасним стоматологічним технологіям; він самостійно веде прийом хворих за консультативною допомогою викладача в обсязі половинного навантаження практикуючого лікаря.

По-друге, в структуру практичного заняття вводяться елементи ділової гри: робота в чотири руки "лікар – асистент", коли лікарі по черзі виконують функції лікаря й асистента. Таким чином формуються навички роботи парою в чотири руки, що відповідає вимогам сучасних технологій та готує лікарів до роботи в приватних кабінетах.

По-третє, практичне заняття має бути спрямоване на опанування лікарями навичок роботи з новітніми матеріалами. Це зумовлюється перш за все їхнім посиленням інтересом до цього розділу і, крім того, тим, що частина майбутніх стоматологів уже в інтернатурі готується до роботи в провідних клініках, приватних кабінетах і фірмах, а лікарі-курсанти частіше вже мають постійне працевлаштування.

З метою закріплення знань за вивченою темою лікарям-курсантам пропонуємо скласти ситуаційні задачі різних ступенів складності, які заносять до банку контролюючих засобів кафедри.

Крім розв'язання ситуаційних задач, кожен лікар розшифровує аналізи лабораторних досліджень (загальноклінічні та біохімічні), вказує їхнє місце і роль у діагностиці та контролі за лікуванням. На практичних заняттях широко застосовуються письмове розшифрування й аналіз рентгенологічних знімків. За необхідності лікар-курсант представляє детальний опис однієї з маніпуляцій, яку він має опанувати. При цьому викладач має змогу задавати додаткові запитання й адекватно оцінити рівень підготовки лікаря [3].

Практичне заняття завершується проведенням експертної оцінки викладачем історій хвороб пацієнтів, які були прийняті за робочий день. Викладач акцентує увагу на аналізі застосованих технологій лікування і запобіганні можливим помилкам, які виникають під час прийому та після нього; звертає увагу лікарів-курсантів на дотримання правил деонтології, детально розбирає план подальшого лікування хворого, заходи щодо профілактики і диспансеризації. Такий комплексний аналіз виконаної роботи стає мотивом для подальшого самоаналізу як під час лікувально-діагностичного процесу, так і при заповненні необхідної медичної документації.

Отже, практичне заняття в системі підготовки лікаря за фахом "Дитяча стоматологія" до професійної діяльності відіграє провідну роль. Удосконалення процесу практичного заняття, нетрадиційна його побудова, використання кафедрою різних форм і методів навчання сприяють підвищенню рівня практичної підготовки та професійної компетентності.

Література

1. Національний освітній глосарій: вища освіта / 2-е вид., перероб. і доп. / авт.-уклад. : В. М. Захарченко, С. А. Калашнікова, В. І. Луговий, А. В. Ставицький, Ю. М. Рашкевич, Ж. В. Таланова ; за ред. В. Г. Кременя. – К. : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2014. – 100 с.
2. Удосконалення комунікативних здібностей дитячого стоматолога на післядипломному етапі освіти шляхом створення «стоматологічного» спектаклю / [Поліщук Т.В., Труфанова В.П., Казакова К.С., Шешукова О.В.] // Матеріали навч.-наук.конф.з міжнар.участю «Удосконалення якості підготовки лікарів у сучасних умовах». – Полтава, 2016. - С.171-172.
3. Диференційовані підходи до вибору інтерактивного методу навчання в післядипломній освіті лікарів-стоматологів / М.Ю. Антоненко, Н.А. Зелінська, Т.А. Мельничук [та ін.] // Современная стоматология. – 2015. - №5. – С.109-111.

**Стаття надійшла
4.05.2017 р.**

Резюме

Розглянуто роль практичного заняття у формуванні професійної компетенції лікаря-стоматолога за фахом «Дитяча стоматологія», яке відбувається, головним чином, під час навчання на циклі спеціалізації. Мотивація лікарів-курсантів до активної пізнавальної діяльності тісно пов'язана з наявністю умов для реалізації особистості як професіонала. Підкреслено, що практичне заняття в системі підготовки лікаря за фахом "Дитяча стоматологія" до професійної діяльності відіграє провідну роль.

Ключові слова: практичне заняття, професійна компетентність, формування позитивної мотивації.

Резюме

Рассмотрена роль практического занятия в формировании профессиональной компетенции врача-стоматолога по специальности «Детская стоматология», которое осуществляется, главным образом, во время обучения на цикле специализации. Мотивация врачей-курсантов к активной познавательной деятельности тесно связана с наличием условий для реализации личности как профессионала. Подчеркивается, что практическое занятие в системе подготовки врача по специальности "Детская стоматология" в профессиональной деятельности играет ведущую роль.

Ключевые слова: практическое занятие, профессиональная компетентность, формирование положительной мотивации.

UDC 378.147:37.091.313:61

THE ROLE OF PRACTICAL STUDY IN THE FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCY OF THE PHYSICIAN TRAINED AS "PEDIATRIC DENTISTRY"

Trufanova V.P.

HSEEU "Ukrainian Medical Stomatological Academy"

Summary

The role of practical classes in the formation of professional competence of the dentist in specialty "Pediatric Dentistry" which occurs mainly during the training cycle for specialization is described in the article. The motivation of medical students in active cognitive activity is closely linked to the presence of conditions for realization of the individual as a professional. Thus, the practice session in training a doctor in specialty "Pediatric Dentistry" in the professional life plays a leading role.

Key words: practical training, professional competence, formation of positive motivation.